

U d d r a g

af

P. D. Brøndsted s

Reise = Dagbøger.

Samlet og udgivet

af

N. B. Dorph.

Kjøbenhavn.

Førlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

1850.

2312

Rom den 17. April 1822. Igaar Aftes, da flere af mine Landsmænd vare hos mig, faldt Thorvaldsen paa en herlig Tanke. Vi talte om den sædvanlige Kunst- og Kunstner- Protection, og jeg yttrede, at samme formeentlige Kjærlighed for Producterne og Belvillie mod Frembringeren hos de fleste fornemme Folk slet ikke er andet end Conveniens, en Kilde, hvoraf det Allermeste hos disse udspringer. Jeg be- styrkede dette ved Exempler. Her var f. Ex. nylig en vis Kammerherre v. P. fra Dresden (Landskabsmaler Dahls Patron), som snakkede overmaade meget om Kunst og sammes Fremhjelpning, uagtet det virkelig forekom os, at han i Ma- leriet f. Ex. egentlig ikkun elskede sine egne smaa Cabinets- stykker, som han her lod forfærdige, og slet ikke brød sig om eller forstod sig paa den plastiske Kunsts Frembringelser (hvilket jeg klarligen indsaae, da jeg nylig hos mig viiste ham mine Bronzer, og siden Stackelsbergs Tegninger af den sigaleiske Frise); ligeledes er det, eller end værre, med Prinds P.'s Kunstkjærlighed: han elsker i Grunden ikkun sit eget, det ham tilhørende. Endnu ynkeligere er det beskaffent med S.'s Kunstkjærlighed. Jeg anseer ham i det Hele for en udsel Person, og hvad hans Kunstwirtschaft angaaer, da mangler der ham lige indtil den allerførste, materielle og fysiske Betingelse for al Kunstnydelse og Er- kjendelse, den: at see paa Gjenstanden, thi han kan slet ikke see paa nogen Ting, og den Negativitet hos et Menneske, at han slet ikke kan dvæle ved nogen Ting rolig med Sind og Tanke, kommer hos den Unge af Ubetydelighed og Let- sindighed, men hos den Ældre næsten altid af en dyb Per- versitet i Gemyttet. Ofte, naar jeg hørte denne Miserable vrøble om Kunster og Videnskaber, fristedes man til, som Matrosen i Filosofgangen, at gribe til Hestepæren stigende Punctum! — Da vi talte herom, sagde Thorvaldsen meget

findrigt: „Overalt er det just Ulykken den, at der behøves Protection og Beskyttelse. Det allerbedste var, naar man slet ikke agtede Kunstneren eller bestræbte sig for Besiddelse af hans Værk paa anden Maade, end man agter sin Skomager eller Skræder og attraaer disses Arbeide — af Egen nytte nemlig eller af Nødvendighed. Da befandt Kunstneren sig vel, og Kunsten med ham, naar der hos alle dannede Mennesker var, som forud hos Grækerne, en Trang, en indvortes Nødvendighed til at besidde og nyde noget Smukt.“

Jeg erkjender Sandheden af en Bemærkning, som jeg engang hørte ved Høffet, hvor en Person af høi Rang bemærkede i Samtale med mig: at den Egenhed hos Thorvaldsen, paa saa god og beskeden en Maade at tage imod saamegen Hyldest, ikke var den ringeste af hans udmærkede Egenskaber. Dette udtrykte Thorvaldsen selv paa en egen Maade, da en ung Pige engang ved mit Bord naivt spurgte ham omtrent saaledes: „Men bliver De nu ikke fordærvet, Thorvaldsen, ved al den Virak, som man overalt strøer for Dem?“ Hvortil han svarede: „Ala nei! for det første er jeg nu nogenlunde vant dertil, og for det andet gjør jeg ligesom Gaasen, naar man holder Vand paa den, jeg ryster det af mig igjen.“ Men stundom opstaaer nu vel ved deslige Veiligheder komiske Scener, somhelst naar visse Folk ville med og kunne ikke komme. Saaledes havde f. Ex. en Rigmand, som just ikke udmærker sig hverken ved ret Kunstfands eller ved Beltalenhed, indrettet en Fete i sit Huus til Thorvaldsens Ære, og begyndte ved Bordet en Tale, som pludselig gik i Staa, omtrent saaledes: „O Thorvaldsen — o store Thorvaldsen — store Mand — Du er stor — Du er saa stor, at vi andre neppe kunne fatte din Storhed — o store — —“ Under den Pause, som nu opstod, sukkede Thorvaldsen (der sad ved Siden af mig): „Ala Herre

Jesus!" hvorpaa jeg, sagteligen, trøstede ham med de Ord:
 „Hvorfor sukker Du? Har en Mand, som giver os saa god
 Champagne, ikke Lov til at prostituere sig ved sit eget Bord?"

Et Folk, der, som Grækerne, lever i Kunsten, seer skarpere paa Alt, og opfatter og bevarer troere ethvert individuelt Særkjende. Den Klarhed og Energie i Forestillingerne og i Hukommelsen, som heraf opstaaer, er en af Kunstens Betsignelser og usigelig velgjørende Frugter. En ædel Berelsvirkning finder Sted i denne Henseende. Et naturligt Anlæg til at see rettelig paa Alt og at opfatte ethvert Object i sin Individualitet animerer til Kunsten, og Kunstudøvelse skærper igjen og fuldender hint Anlæg. Til et Exempel paa, hvor stærkt og tro hint overordentlig begavede Folk bevarede de individuelle Indtryk og Billeder, vil jeg blot nævne, hvad Plutarch i Perikles' Levnet fortæller om dennes frappante Lighed med Pisistratos, og at denne fatale Lighed var Aarsag i, at Perikles var bange for Folket (da de Eldste endnu kunde erindre sig Pisistratos' Udseende), og vogtede sig for i sin Ungdom at fremtræde offentlig.

Vi forundre os over, at saakaldte Mæcenater i vore Dage, fornemme Kunstyndere og Beskyttere, selv ikke de sletteste af disse, saa meget ofte have en deels høist usikker deels yderlig slet Smag, at de famle hid og did uden sikker og bestemt Erkjendelse, hylende stundom det Gode og Fortreffelige, stundom lige det Modsatte, det Maniererede, Overladne og reent ud Forkastelige. Dette Fænomen kommer, saavidt jeg skjønner, ikke af deslige fornemme Liebhaberers organiske Misere eller en absolut individuel Udygtighed til at